

به نام خدا

پردیس کشاورزی و منابع طبیعی

دانشکده اقتصاد و توسعه

گروه اقتصاد کشاورزی

بررسی آثار سیاست حمایت از خدمات عمومی دولت در بخش کشاورزی بر رشد بهره‌وری کل عوامل

تولید بخش کشاورزی

(رویکردی بر برنامه های توسعه)

درس تجزیه و تحلیل سیاستهای کشاورزی

استاد راهنما: آقای دکتر سید صفدر حسینی

نگارش: سهیل رضائی

پاییز ۱۳۸۶

ارزیابی اثرات سیاست حمایت از خدمات عمومی بر بهره‌وری عوامل تولید بخش کشاورزی

سید صفدر حسینی^۱ و سهیل رضائی^۲

چکیده

حمایتهای قیمتی و غیر قیمتی از بخش کشاورزی از جمله عواملی هستند که می‌توانند اثرات قابل توجهی بر مقدار بهره‌وری عوامل تولید در این بخش بگذارند. حمایتهای قیمتی و درآمدی را می‌توان شامل مواردی از قبیل قیمتهای تضمینی برای محصولات استراتژیک، بیمه‌های کشاورزی، اعطای یارانه‌های تولیدی و مصرفی دانست. در مقابل حمایتهای غیرقیمتی شامل زیرساختهای زیربخش‌های کشاورزی (آب و خاک، آبخیزداری و زراعت، باغبانی و ...)، آموزش و ترویج کشاورزی، خدمات دامپزشکی، تحقیق و توسعه در بخش کشاورزی می‌شوند. این نوع از حمایت‌ها براساس تعاریفی که توسط سازمان همکاری‌های مشترک اقتصادی اروپا بیان شده است تحت عنوان برنامه‌ی حمایت از خدمات عمومی بخش کشاورزی دسته‌بندی می‌شوند و بدین صورت تعریف می‌شود که، ارزش پولی ناخالص سالیانه‌ی اختصاص یافته به خدمات عمومی از قبیل زیرساختها، تحقیق و توسعه، مراکز آموزشی، مراکز خدمات بازرسی، بازاریابی و توسعه بازار، ذخیره سازی عمومی و ... می‌باشد. هدف از انجام این مطالعه، بررسی و ارزیابی سیاستهای حمایتی از خدمات عمومی کشاورزی با رویکردی به برنامه‌های توسعه‌ی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ایران و بررسی آثار میزان حمایت از خدمات عمومی بر بهره‌وری بخش کشاورزی در سالهای مورد نظر می‌باشد. میزان بهره‌وری کل عوامل تولید به عنوان متغیر وابسته و بارندگی سالانه، ارزش افزوده با یکسال وقفه و متغیر حمایت از خدمات عمومی در بخش کشاورزی به عنوان متغیرهای مستقل معرفی شدند. با استفاده از الگوی توزیع تاخیری آلمون به بررسی ارتباط بین متغیرهای پرداخته شد. نتایج نشان داد که میزان حمایت از خدمات عمومی در بخش کشاورزی در طول سالهای اجرای برنامه‌های توسعه روندی صعودی داشته است بطوریکه بیشترین حمایتها در برنامه سوم توسعه انجام شده است. همچنین این نوع حمایتها در طول این سالها اثر مثبتی بر بهره‌وری کل عوامل تولید داشته‌اند. بطوریکه در اثر افزایش ۶۶۲۰ میلیون ریال در مقدار حمایت از خدمات عمومی در بخش کشاورزی در بلندمدت، مقدار بهره‌وری کل عوامل تولید به میزان ۰/۰۱۵٪ افزایش می‌یابد. متغیرهای بارندگی و ارزش افزوده نیز بنابر انتظارات اثرات مثبتی بر میزان بهره‌وری عوامل تولید داشته‌اند. بنابراین اهمیت و ضرورت سیاستهای حمایتی غیر قیمتی در ایران در ارتباط با پیوستن به سازمان تجارت جهانی بیش از پیش آشکار می‌گردد.

واژگان کلیدی: سیاست حمایت از خدمات عمومی، بهره‌وری کل عوامل تولید، بخش کشاورزی، الگوی توزیع تاخیری آلمون

۱- دانشیار دانشکده اقتصاد و توسعه کشاورزی دانشگاه تهران

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد سیاست و توسعه کشاورزی دانشگاه تهران